

El procés català, molt present en la distància

TEMA DEL MES. Una trentena de manresans i bagencs establerts fora de Catalunya expliquen a la revista com viuen i com veuen la situació catalana des de l'1 d'Octubre ençà i quin ressò té l'actualitat catalana en el seu entorn.

Concentració davant del parlament danès, el 24 de setembre de 2017, amb presència de Francesca Guardiola i Nikolai Villumsen, eurodiputats per Enhedslisten. A l'esquerra de Villumsen, el manresà Josep Cayuelas.

Persones d'edats, ocupacions i llocs de residència molt diversos han opinat per al **Pou** sobre quina percepció es té des de l'exterior del que està succeint a Catalunya d'ençà dels fets del primer d'octubre de 2017. Per descomptat, les valoracions varien en funció de cada situació personal i, sobretot, de l'entorn laboral, social i polític. Entre els enquestats, hi ha estudiants, doctorands, investigadors, enginyers, periodistes, músics, etc. N'hi ha que viuen fora des de fa dos o cinquanta anys; que viuen a tres-cents quilòmetres o a dotze mil. A tots, però, els uneix l'interès pel desenvolupament dels fets a Catalunya, que es manifesta en l'actitud de votar, sovint havent de superar molts tràmits burocràtics, i en el seguiment que fan de l'actualitat per mitjà de la premsa digital, el contacte amb les famílies i els amics, i l'ús de les xarxes socials. Santi Espinal (Bèlgica): «La simpatia per la causa catalana contrasta amb la visió que tenen els belgues d'Espanya»

Quant al ressò de les notícies generades arran del Procés, tant la quantitat com la qualitat depenen en bona mesura de l'estat d'opinió del país i de les complicitats o paral·lelismes que puguin existir entre ambdues realitats. Així, per exemple, bé sigui per la presència d'exiliats catalans o per afinitats entre grups o plantejaments polítics, tant a Bèlgica com a Escòcia els mitjans locals són més receptius a les informacions que arriben des de Catalunya, amb un tractament acurat i prou objectiu dels fets que es van produint.

Des de Bèlgica

Santi Espinal viu a Loonbeek, un poble situat a dotze quilòmetres al sud de Lovaina, a la regió de Flandes. S'hi està des de l'any 2001 i ha treballat fins no fa gaire com a gestor de compres en la multinacional Ingersoll-Rand, dedicada a la indústria tecnològica. Remarca que, entre els companys de feina, pertanyents a nacionalitats molt diferents, els que s'interessaven més per la situació catalana eren els flamencs i els escandinaus: «Els americans no hi tenien cap interès, com tampoc els holandesos, perquè ells, com a petit país que són, necessiten sentir-se bàsicament europeus per ser forts». En l'entorn social, en canvi, «el ressò del que passa a Catalunya és absolut, bé sigui perquè el cas català és vist amb simpatia pels flamencs, bé sigui per la presència del president Puigdemont, extraordinàriament popular aquí». I afegeix que a Flandes, on viu la meitat de la població belga, «el flamenc és l'única llengua oficial a l'escola i als llocs oficials». Això no obstant, «la majoria de flamencs també saben anglès i alemany» i observa que «els flamencs i els valons, que són francòfons, s'entenen en anglès». L'ampli coneixement de l'anglès entre la població flamenca s'explica, en bona part, pel fet que les pel·lícules es projecten en versió original, subtítolades en flamenc.

Santi Espinal, davant la biblioteca central de la universitat de Leuven de Lovaina. L'escultura Tòtem, consistent en un agulla de 23 metres d'alçada i coronada per un escarabat, obra de l'artista belga Jan Fabre, vol representar la memòria de la natura enfront de la memòria humana, representada per la biblioteca.

«La simpatia per la causa catalana», diu Espinal, «contrasta amb la visió que tenen els belgues

d'Espanya». Tenen un concepte de país encara franquista i subdesenvolupat. Per a ells, «és el Mèxic europeu», amb una idea estereotipada dels seus habitants: »informals, poc feiners i amants de les migdiades». I no entenen com el govern espanyol és incapaç de resoldre políticament el conflicte català: «N'hi hauria prou amb proposar una reorganització federal de l'estat, a l'estil belga».

Al costat való, a Lieja, hi viu des de fa tres anys un altre manresà, Jordi Farré. Hi està fent el doctorat en ciències farmacèutiques i biomèdiques, centrat en la investigació d'una tècnica analítica d'espectrometria de masses que permeti aconseguir un mètode de referència universal. A més de seguir l'actualitat catalana a través de la premsa digital i dels amics i la família, Farré també escolta la RTBF i fulleja "Le soir": «Considero que són prou neutrals perquè a mi, que estic posicionat, m'agradin». Parlen sobretot de Puigdemont i es fan ressò de les notícies més rellevants: referèndum del primer d'octubre, judici, sentència, manifestacions i accions del tsunami democràtic: «Sap greu, però sense les barricades, potser no en parlarien tant».

Des que va arribar a Bèlgica, Farré constata que no únicament ha augmentat l'interès dels belgues pel que passa a Catalunya, sinó també el coneixement de la realitat nacional catalana: «Han descobert que Catalunya té una llengua i una cultura pròpies». Amb tot, confessa que «sempre hi ha qui no ens comprèn, però m'he adonat que, a l'hora d'explicar la nostra situació, no pots fer-ho intentant convèncer-los, sinó des de l'empatia. I llavors entenen que la millor solució seria un referèndum». Farré coincideix amb Espinal que la majoria de manifestacions es concentren a Brussel·les, on hi ha també un casal català força actiu -«malgrat que no gaire reivindicatiu», assenyala Espinal- i el grup de facebook "Catalans i catalanes a Brussel·les", «amb força autocensura, per no crear conflictes». A tall d'anècdota, Farré explica que, una vegada finalitzada la concentració contra la sentència del procés, convocada davant l'ambaixada espanyola, la policia belga va dispersar els manifestants concentrats «quasi amigablement», i és que, tal com va comentar un policia, «nosaltres no tenim res a veure amb la manera de ser i fer de la policia espanyola».

Jordi Farré, doctorand en ciències farmacèutiques i biomèdiques a la Universitat de Lieja.

Des de França i la Catalunya Nord

Joan Caminal estudia dret i ciències polítiques a l'Institut d'Estudis Polítics de Paris, al campus de Dijon, a la Borgonya, des de fa un any i mig. Sol tornar a Manresa cada tres mesos i, a banda de consultar les notícies de casa nostra a través de "Vilaweb", el 3/24 i TV3, llegeix "El País", "La Vanguardia", "Le Monde", "Libération", "Le Figaro", "The New York Times" i "The Guardian", a més d'escoltar la BBC. Sobre les informacions transmeses pels mitjans francesos, Caminal opina que «al començament la premsa francesa em semblava més esbiaixada, no tant perquè s'hi publiquessin falses veritats, sinó per omissió d'alguns matisos que, de mica en mica, s'han anat analitzant i detallant més». Diu que als companys francesos no els és fàcil comprendre el conflicte català «perquè, jacobins com són, els costa acceptar que pugui haver-hi diferències entre comunitats autònomes, i és que ells comfonden igualtat amb uniformitat». De tota manera, a mesura que «s'informen més, adquireixen més consciència de la situació». La qüestió catalana, explica Caminal, «fins i tot s'ha debatut a la classe de dret internacional, sense que jo l'esmentés, i la gent s'ha posicionat amb una certa coneixença del tema. Això indica que les notícies arriben, encara que no d'una manera del tot objectiva, però arriben. I molta gent està d'acord que la solució passa per un referèndum vinculant».

A Lió, la tercera ciutat més gran de França, hi viu des de fa cinc anys Laia Armengot, investigadora postdoctoral al laboratori de reproducció i desenvolupament de plantes de l'ENS, contractada pel CNRS. Lamenta que la premsa francesa es faci tan poc ressò del que passa a Catalunya i quan en parla ho fa «superficialment i coincidint amb l'opinió de la premsa espanyola, que en relació amb la qüestió catalana és alarmista i sensacionalista». Armengot subratlla la dificultat de comprensió per part dels companys de feina, atès que «parteixen d'una idea preconcebuda generada per la informació rebuda pels mitjans i el model polític francès». I si la conversa deriva cap al tema de la

independència, «reaccionen a la defensiva, ja que hi veuen un possible efecte sobre l'emancipació de Còrsega». Tanmateix, Armengot assegura que d'un temps ençà ha detectat una actitud més receptiva envers altres punts de vista i opinions: «Sobretot després de les imatges de la violència policial de l'1 d'octubre de 2017 i del resultat de la sentència contra els presos polítics». I conclou: «Segons el parer de la gent del meu entorn, caldria aconseguir un referèndum pactat i alhora, la Unió Europea hauria d'intervenir per forçar una possible reducció de les penes de presó, excessives».

A tocar dels Alps, a Grenoble, s'hi està des de fa gairebé trenta anys Josep Segura, un enginyer electrònic que treballa a CEA-Leti, un institut de recerca aplicada en microelectrònica i nanotecnologia. Considera que el ressò és escàs i partidista: «Els diaris de màxima difusió tenen els seus corresponsals a Madrid. I no solament això. Fins no fa gaire, la corresposal de "Le Monde" copiava i enganxava les notícies d'"El País". Me'n vaig donar de baixa com a subscriptor, després de queixar-me del modus operandi d'aquesta periodista».

Els mitjans francesos s'han fet més ressò de «la fugida de Manuel Valls i les seves noves aspiracions polítiques, que de les mogudes catalanes». Llevat, és clar, de «quan hi ha hòsties, com l'1-O o arran dels aldarulls d'aquest octubre». Segura considera que si l'animadversió envers les reivindicacions independentistes s'ha reduït ha estat per l'actitud autoritària i repressiva de l'estat espanyol: «El Borbó està força mal vist, a Puigdemont se'l miren amb una certa simpatia i Manuel Valls és objecte de crítiques força sarcàstiques pel seu fracàs anunciat (i desitjat!), cosa que aprofitem per abonar-ho com a mèrit de l'independentisme. L'antipatia general que suscita fa que la gent es demani si la causa catalana té la seva part de raó». Es dol que l'ANC concentri tot l'activisme a París i també que el Casal Català de Grenoble mostri, a l'hora d'organitzar actes, «massa ?germanor' amb àmbits espanyols». Davant la pervivència del conflicte català, «molta gent culpa Europa per la seva inacció, un argument més pel creixement de l'antieuropisme a França».

David Clusellas, a la llibreria catalana de Perpinyà.

Molt més a prop d'aquí, a Perpinyà, viu des de fa dos anys el periodista i escriptor santfrutosenc David Clusellas. La proximitat li permet «tornar a la Catalunya Sud cada dues o tres setmanes». Pel que fa als mitjans de comunicació de la Catalunya Nord, Clusellas comenta que «la majoria són perfectament coneixedors de la situació que es viu al Sud. Ara bé, com passa arreu, cada mitjà sol representar un posicionament determinat sobre la qüestió catalana. A diferència de Ràdio Arrels, que és exemplar, hi ha altres mitjans d'aquí que no tracten com caldria -amb prou cobertura i un bon enfocament- els esdeveniments que passen al Sud, és a dir, a trenta quilòmetres dels seus despatxos». En relació amb la premsa d'àmbit estatal, Clusellas puntualitza que «una part important del tractament de les notícies recauen en el corresposal, que sol residir a Madrid, cosa que determina moltes coses». Dels periodistes francesos, Clusellas destaca Jean Quatremer, corresposal del diari "Libération" a Brussel·les: «És autor d'articles especialment interessants sobre la situació de Catalunya i la seva articulació amb Europa». L'interès i la preocupació pel que succeeix al sud de la Jonquera es palesa, segons Clusellas, en la multiplicitat d'accions i iniciatives: concentracions, aparició d'associacions solidàries, recollida de signatures... En aquest sentit, Clusellas, que també remarca l'activisme del Casal Català, explica que s'ha dut a terme «la signatura d'un manifest per part d'un centenar d'alcaldes demanant resoldre el conflicte a través de la via del diàleg, que és la que, en opinió de la gent, compta amb més consens».

Des d'Alemanya

Després de viure cinc anys a Copenhagen, Marta Grifell s'ha instal·lat a Bochum, ciutat del land del Rin del Nord-Westfàlia, on cursa el doctorat a la Ruhr University. Segons la manresana, «el tema dels nacionalismes no sol agradar i molts tenen la idea que som una nació poc solidària. Però al final tothom entén que no és tan estrany demanar fer un referèndum i votar. En general noto un sentiment d'indiferència. Volen saber què passa, però a la vegada no consideren que sigui un tema que els afecti». Carla Obradors, investigadora des de fa dos anys al Max Planck Institut,

opina que «molt sovint es confon independentisme amb nacionalisme i això crea una certa animadversió d'entrada». Sosté que «cal treballar molt per explicar-los la diversitat existent a l'estat espanyol» i que notícies «tan sorprenents i inversemblants com la brutalitat policial, el posicionament dels polítics espanyols i catalans i el judici, han contribuït a fer que la gent estigui més disposada a escoltar». Posats a trobar-hi una solució, Obradors constata que «l'opinió pública és partidària d'una via federal».

Carla Obradors, investigadora al Max Planck Institut de Düsseldorf.

A Frankfurt, ciutat on treballa des de fa nou anys l'investigador Robert Guilanyà, com a enginyer aeroespacial a l'Agència Espacial Europea, en l'equip de dinàmica de vol de satèl·lits interplanetaris, «la gent coneix, en general, la situació catalana i entén que si hi ha un conflicte bé cal resoldre'l d'alguna manera». Assegura que «la premsa alemanya acostuma a donar suport al govern d'Espanya, però no es mostra tan agressiva amb Catalunya com alguns mitjans espanyols». Diu que a la feina sol evitar parlar gaire del tema, «perquè hi ha gent de tot Europa i, per tant, també d'Espanya». Com a comentaris curiosos destaca els d'un company de feina francès, per al qual el problema és l'existència d'una llengua i una cultura pròpies: «Si s'eliminessin, com va fer França, s'evitaria aquesta situació». Segons un altre company, alemany: «es comença per la independència de Catalunya i s'acaben independitzant tots els barris de Barcelona». Els alemanys, segons Guilanyà, són partidaris «d'intentar arribar a un acord amb l'estat espanyol, però sense independència».

Manifestació pel dret a decidir. Frankfurt, agost de 2014.

Des d'Anglaterra, Escòcia i Irlanda

Toni Dedeu (Anglaterra): «Actualment el tret diferencial català els sona més, però si no esmentes que la capital catalana és Barcelona, encara hi ha qui es confon amb el País Basc»

Malgrat que ara viu a Oxford, Toni Dedeu abans havia passat quatre anys a Leeds i a Edimburg. Des de fa un any, dirigeix i gestiona la International Foundation for Integrated Care. Acostuma a votar sempre, «llevat de quan no m'arriben les paperetes, cosa que de vegades passa». Sobre el ressò del conflicte català en els mitjans anglesos, Dedeu diu que «en parlen poc, però procuren fer un exercici d'imparcialitat i aporten punts de vista i posicionaments diversos. En aquest sentit, els mitjans visuals estrangers i els reporters són més coincidents amb els comentaris fets als mitjans catalans que no pas als espanyols». Després de constatar que «la premsa d'aquí no ha dit res de les accions del tsunami», assegura que ara mateix els mitjans anglesos estan abocats a parlar «només del Brexit, de Hong Kong, com a excolònia o d'EUA i el president Trump». Preguntat sobre si la gent de l'entorn coneix i comprèn la situació catalana, Dedeu respon que «actualment el tret diferencial català els sona més, però si no esmentes que la capital catalana és Barcelona, encara hi ha qui es confon amb el País Basc». Sovint associen independència amb violència: «Fins i tot les imatges de l'1 d'Octubre han estat oblidades i el mantra que el referèndum era anticonstitucional ha calat més que les càrregues policials».

Dedeu comenta que «esporàdicament algú et pregunta si el tema català ja s'ha solucionat o com ha acabat. És una pregunta típica. Ningú no es posiciona de cap manera. En part pel desconeixement de la realitat diferencial catalana». Fins i tot en l'entorn familiar britànic, Dedeu comenta que «tot i haver explicat llargament el que passa, i haver viscut de forma propera aquesta realitat, encara no utilitzen la paraula català o Catalunya i ja tenen el xip mental incorporat d'Espanya i espanyol, cosa que no els passa amb Escòcia i escocès». Considera que, en general, els britànics ho veuen com un afer intern, i afegeix: «És el mateix que si Catalunya es preguntés com resoldre el tema del Kurdistan o de Hong Kong».

Concentració independentista davant el Rad Cam de la Universitat d'Oxford, el 26 d'octubre.

També a Oxford, viu i treballa des de fa sis anys Núria Pons, una infermera de quiròfan de l'Oxford University Hospital. Seguidora de la BBC, considera que «és força receptiva al que passa a Catalunya i en sol donar una informació neutral». I posa com a exemple l'extensa cobertura que va fer del referèndum català, amb retransmissions en directe i taules de debat, «en què, tanmateix, l'únic analista espanyol era de "La Razón" o l'"ABC"». Pons explica que quan a la feina, on hi ha treballadors de molts països, s'interessen pel que està passant a Catalunya, «jo els poso l'exemple d'Escòcia i els dic que, contràriament al que s'imaginien, no es tracta d'un problema estrictament econòmic, com el Brexit, sinó que més enllà d'això hi ha una cultura, una llengua i una història pròpies». No està segura que hagi augmentat l'interès, però sí el coneixement: «Ara dius Barcelona i et diuen: Ah, Catalunya!». Juntament amb altres catalans i valencians residents a Oxford, fa cinc anys van crear el grup de facebook "Catalans a Oxford", «ara amb més de tres-cents seguidors». És l'eina que utilitzen per convocar trobades -xerrades, tertúlies, sopar de Nadal, celebració de la Diada...- i concentracions: «La mateixa tarda del dia de la sentència vam manifestar-nos davant la biblioteca Radcliffe Camera». Ho recorda amb molta emoció: «Ens hi van donar suport defensors del poble kurd, joves de Hong Kong i partidaris de Julian Assange. Cridàvem eslògans en català i en anglès. Reclamàvem llibertat i també cridàvem "Sit and talk". Mai cap problema amb la policia ni amb els vianants. Potser algun anglès que ens pregunta: I per què us manifesteu aquí? Segur que a Escòcia això no ho preguntarien».

En efecte, a Escòcia, on viu Jose Comas des de fa 37 anys, «són plenament receptors del problema d'una nació petita envers una de més gran i poderosa». Comas, mestra de professió, ha treballat al servei de biblioteques i en serveis socials fins a la jubilació. A la zona on viu, al sud-oest d'Escòcia, hi ha molts poblets amb un gran activisme a favor de la independència del país: «El moviment per a la independència Yes Steqartry no és un partit polític, però també hi col·labora gent pertanyent a grups polítics, com l'Scott National Party i Els Verds. No cal dir que tots aquests grups i partits es mostren solidaris amb la causa catalana». Segons Comas, «als escocesos els costa entendre que Espanya no respecti el dret d'autodeterminació i els indigna que Europa no actuï ni digui res en relació amb la brutal repressió policial». Amb tot, «ara mateix aquí tothom està molt preocupat pel Brexit, fet pel qual tots els altres conflictes passen en un segon pla». La darrera manifestació a què ha assistit Comas és la que es va fer el 26 d'octubre a Glasgow, organitzada per Catalan Defence Committee Scotland. Entre la premsa de consulta habitual, Comas troba com a més propensos a fer-se ressò de la qüestió catalana el diari escocès "The National" i "The Guardian".

Jose Comas amb la consellera Pontsatí, a la plaça George Square de Glasgow, el 26 d'octubre.

Després de viure sis anys a Limerick, Albert Llussà va establir-se a Dublín, on viu i treballa des de 2001, com a advocat a Daly Lynch Crowe&Morris Solicitors, «al centre mateix de la capital». Igual que en altres països, «els principals mitjans de comunicació cobreixen el que passa a Catalunya en moments puntuals, però no de manera continuada. Això sí, quan informen ho fan tenint en compte els diferents punts de vista». Assegura que «la majoria és conscient de l'existència d'un conflicte polític entre Catalunya i Espanya, però pocs veurien amb bons ulls una revolució al marge de la Constitució espanyola». Explica que durant els mesos previs a la celebració del referèndum «m'hi vaig involucrar, però vistos els resultats i les conseqüències, vaig deixar d'implicar-me». Va votar per darrera vegada precisament el dia 1 d'octubre, pel referèndum.

Des d'Itàlia

Montserrat Badia viu a Urbino, una petita ciutat situada a la Itàlia central, on treballa en una empresa agrària ecològica. No vota mai, perquè al cap de temps de viure a Itàlia va adoptar la nacionalitat italiana. S'hi està des de fa 40 anys. Està al corrent de l'actualitat catalana, però, gràcies a les informacions que li arriben dels amics, "Vilaweb" i "Nació Digital": «Els únics diaris d'aquí que de vegades parlen del conflicte català són "La Repubblica", que és com llegir "El País", i "Il Manifesto", un diari comunista que parla de la situació catalana més obertament». Als italians els

costa entendre què passa: «Els que ho entenen millor són els habitants de l'Alto Adige, que és una regió autònoma, pels quals la solució passaria per aconseguir més autogovern».

En relació amb Salvini i les seves vel·leïtats filoindependentistes, Badia recorda que «el seu partit és la Lega Nord i fa temps volien posar la frontera al riu Po, però com que els voten també la gent del centre i del sud, ara han recol·locat la frontera, els murs i tot el que calgui contra els immigrants». A Badia li consta que «Salvini i el seu grup van estar molt atents a l'1 d'Octubre». Com també va estar-ho ella, però amb un sentiment més noble i sincer: «Vaig estar orgullosa de la meravellosa capacitat d'aquest meu poble per organitzar-se».

Des de Suïssa

Tot i viure al país helvètic des de fa 50 anys i haver accedit a la nacionalitat suïssa des de l'any 1994, Ramon Boixet, químic retirat i instal·lat a Berna, continua sentint-se manresà i interessat per la marxa de la ciutat i el país. Per això, a més d'estar-ne al corrent per mitjà de familiars, amics, la premsa digital i la TV per internet, està amatent a com informen els mitjans locals: «Les informacions són molt correctes, ja que tot i adoptar una posició neutral, presenten els fets amb un caire comprensiu envers la posició independentista». I posa de relleu que «el principal diari de Berna, "Der Bund", darrerament publica moltes informacions sobre Catalunya, de pàgina sencera o mitja pàgina, escrites per corresponents i no per mitjà d'agències».

Al carrer, força suïssos coneixen la situació catalana i hi ha coincidència a l'hora de recomanar una organització federal, «en tractar-se, com Suïssa, d'un conjunt de comunitats culturals i idiomàtiques diferents». Val a dir que a Suïssa «hi ha quatre idiomes oficials i un govern format per set membres de quatre partits, cosa que ens permet conviure perfectament dins la diversitat».

Des dels països nòrdics

Nässjö, una ciutat al sud de Suècia, és la residència, des de fa un any i mig, d'Adrià Martí, preparador físic del Nässjö Basket, equip que juga a la primera divisió. El que passa a l'estat espanyol, als suecs, els queda molt lluny, però sí que «alguns mitjans, els més progressistes, informen que existeix un procés d'independència en marxa, que a conseqüència d'això hi ha polítics a la presó i a l'exili, i que als carrers de Catalunya hi ha moltes manifestacions». A la gent del seu entorn, en general, els costa entendre-ho, «però vull pensar que en altres zones del país, més properes a Estocolm, Malmö o Göteborg, la informació sobre el procés és més àmplia i la mentalitat de la població és més oberta». Per explicar-se millor, Martí els posa com a exemple Jamtland, «un territori al nord-oest del país, que reivindica la seva existència i reconeixement com a nació, amb un himne, una bandera i una cultura pròpies».

A Noruega, al poble de Balsfjord, viu des de fa 20 anys Marc Fàbrega, ciutadà noruec des de 2005. Dedicat a la pagesia, Fàbrega s'està en un municipi de 1.200 habitants. Això no li impedeix estar al dia de tot el que passa a Catalunya. Fins i tot els seus veïns n'estan informats i sovint s'interessen per com van les coses. Tots, mitjans i gent, veurien amb bons ulls la celebració d'un referèndum vinculant.

Després d'haver-hi viscut del 2001 al 2003, el 2011 l'arquitecte Josep Cayuelas va tornar a Dinamarca per instal·lar-se de nou a Copenhaguen, on treballa a la WERK Arkitekter. Diu que vota sempre, «malgrat les gimcanes burocràtiques». Explica que, fa sis o set anys, un corresponent danès a Barcelona li confessava que li agradaria escriure més cròniques sobre les Diades i l'independentisme, «però malauradament no hi passa mai res prou violent». I afegeix: «Malauradament sols apareixem als mitjans generalistes quan el contingut de les notícies és prou sensacionalista. I és que, si soc sincer, jo tampoc no segueixo prou altres conflictes d'arreu del món si no hi ha notícies d'impacte».

Adrià Martí, preparador físic del Nässjö Basket.

Acostumats a la separació de poders i a un periodisme lliure i crític, els danesos «solen trigar un

cert temps a desconfiar de promeses polítiques, detencions i sentències judicials...». Pel que fa a la premsa, «aquí és menys partidista, ja que en un mateix diari i fins i tot en un mateix article, pots llegir-hi una crítica dura contra la falta de propostes valentes de solució per part de l'estat espanyol i alhora una crítica a les iniciatives il·legals per part dels polítics independentistes». Cayuelas reconeix que en general «és difícil fer-los comprendre la legitimitat d'allò il·legal». I és que «a diferència d'altres estats on les diverses nacions que l'integren són conegudes, amb Espanya, que es presenta al món com a nació única, això és un primer obstacle important. D'aquí que, per comprendre els motius del conflicte, primerament cal explicar-los que Catalunya és una entitat nacional pròpia i no una simple regió que batalla amb l'estat per una simple disputa econòmica o competencial».

Josep Cayuelas (Dinamarca): «Ens pot semblar que el nostre conflicte és el més important del món civilitzat, però coincidim en el temps amb altres i més grans conflictes de sobirania i manca de llibertats, i ben a prop»

A Dinamarca, on la cultura democràtica té un llarg recorregut, «la gent es posa les mans al cap en veure com, per falta de separació de poders, s'empresonen polítics per reclamar un dret, i lògicament la gent se solidaritza amb les víctimes de les injustícies». En aquests moments, assenyalava Cayuelas, «el relat dominant transmès des de l'independentisme se situa en el lament per les injustícies davant la voluntat de càstig i d'escarment per part de l'estat» i remarca l'activisme de l'ANC de Dinamarca al llarg dels darrers anys: «Just abans de l'1-O es van fer diverses concentracions pel dret a decidir, organitzades conjuntament entre l'ANC, el Casal Català i el CDR, amb presència de polítics danesos sensibles a la causa. Alhora, des de l'ANC s'aportava un relat complementari a les cròniques dels corresponsals a Madrid i als comunicats de l'ambaixada, per tal de generar curiositat i crítica». També destaca l'organització de debats i col·loquis sobre dret constitucional, justícia internacional, autodeterminació, etc., amb presència de danesos experts a la taula i parlamentaris entre el públic. «L'acte més rellevant va tenir lloc quan el 2015 el ministre d'Afers Exteriors danès va proposar una declaració per a la resolució del conflicte entre Espanya i Catalunya de forma democràtica i pacífica, que va ser votada per majoria al Parlament».

A Dinamarca, diu Cayuelas, «no hi ha pànic als referèndums ni a l'autodeterminació. La frontera entre Alemanya i Dinamarca a Schleswig-Holstein va ser la primera a Europa a definir-se en referèndum el 1920, i van decidir-ho els habitants de les dues franges frontereres. També tenim el cas de les illes Fèroe i Groenlàndia, dues regions autònomes amb el dret a l'autodeterminació reconegut. Amb tot, quan els parles de la independència de Catalunya, sempre surt la pregunta: I si després també volen independitzar-se el País Basc, Flandes i Còrsega? Què passaria aleshores? I aleshores no sé respondre sinó amb una altra pregunta: Exacte, i què passaria?». A casa, diu Cayuelas, «compto amb una catalana d'adopció i dos catalanodanesos que ja van entenen que això de ser català és diversió assegurada».

Des d'Estats Units, Canadà i l'Amèrica del Sud

Antoni Virós (EAU): «L'opinió pública oficial és que Espanya és indivisible, tal com va afirmar el president Trump fa un parell d'anys»

Els bagencs residents als Estats Units coincideixen a destacar que el conflicte català és pràcticament absent en els mitjans de comunicació americans. Amb tot, el tema no és del tot desconegut, sobretot en l'àmbit universitari. Segons la surienca Mar Reguant, professora d'Economia a la Northwestern University de Chicago, la majoria dels companys de feina opina que «el govern espanyol gestiona pèssimament tot aquest tema i no entenen ni la violència ni les sentències. Però sovint tampoc no entenen per què ens hem posat en aquest merder, ni per què s'ha arribat en aquest punt mort».

A Texas, on Antoni Virós cursa el doctorat en Enginyeria Aeroespacial a Texas A&M University,

ubicada a la ciutat de College Station, «la gent de la Universitat sap que passa alguna cosa, però ningú no sap exactament què ni entén el conflicte: només saben que de tant en tant hi ha disturbis i poca cosa més». Cal tenir en compte, com a premissa, que «la majoria d'americans desconeixen del tot la història i la geografia europees, de manera que rarament saben que existeix un país que es diu Catalunya i una llengua que és el català». Per a Virós, «l'opinió pública oficial és que Espanya és indivisible, tal com va afirmar el president Trump fa un parell d'anys. Pel que fa a la gent del carrer, les visions varien segons si són progressistes o conservadors. Els primers es mostren d'acord amb el dret d'autodeterminació, mentre que els segons prefereixen l'estabilitat de les fronteres».

També a Texas, però a Dallas, hi viu des de fa 41 anys la navassenca Anna Argemí. Treballa a l'agència d'interpretació jurada de la seva propietat, Tyler Interpreters INC, espai en què «organitzem xerrades sobre el cas català». Argemí es manté plenament informada ("Vilaweb", TV3, "El Nacional", RAC1, etc.) i activa a les xarxes. Explica que «juntament amb altres catalans que s'han separat de la Casa d'Espanya des del 2012 celebrem la Diada». I comenta que «la majoria d'americans són unionistes, llevat dels Bible Belt texans».

Després de confirmar que per a la majoria de californians la situació catalana és inexistente, Roger Julià, santfrutosenc que viu a Los Angeles des de fa tretze anys, escrivint bandes sonores de pel·lícules, assegura que «els companys de feina són coneixedors del conflicte i s'interessen amb empatia per l'evolució de la situació».

L'advocat Miquel Salmeron, ara jubilat, viu a Lima des de fa quatre anys. Segueix amb atenció els mitjans de comunicació espanyols, catalans i peruans. Al Perú, «les grans manifestacions catalanes i els incidents acostumen a aparèixer com a notícia de portada, mentre que les notes interiors solen reproduir el que n'explica "El País"». Parlant amb la gent, «no veuen clara la independència, però sí pactar un nou estatut».

La visió que es té des del Canadà, al nord del continent americà, és més comprensiva, a causa sens dubte de l'existència del Quebec. Per a Bernat de las Heras, doctorand de neurociències a la McGill University de Montreal, «aquí la gent simpatitza amb la causa catalana perquè comparteix el sentiment d'autodeterminació». Quant a la premsa, malgrat el to imparcial que adopta, «és crítica amb la constant negativa del govern espanyol per afrontar la situació des d'un punt de vista polític». D'ençà de la brutalitat de les càrregues de l'1-O, «va créixer molt l'interès pel procés català, i no solament això: molts companys meus d'Universitat em preguntaven: que Espanya no és una democràcia europea normal?». Per als quebequesos, la resolució ha de ser política i pacífica: «No s'entén que encara no s'hagi pactat un referèndum per decidir si Catalunya vol continuar pertanyent a Espanya o no. Aquí, a Quebec, ja s'han fet dos referèndums i la gent té plena consciència que el poder de decisió ha de ser de les persones que hi viuen». Entre els companys catalans de la Universitat, els amics del Casal Català i la colla castellera de Montreal, en Bernat se sent com a casa.

Des de Hong Kong

Després de passar cinc anys a Londres, Carles Solà ara s'està a Hong Kong, com a director de GS&QA Ralph Lauren: «Els canvis polítics democràtics m'han seguit durant tot aquest temps: de primer, el Brexit, i ara les manifestacions a Hong Kong contra el govern xinès». Solà afirma que «a HK vivim un procés democràtic similar al català, i això facilita l'explicació de la situació històrica de Catalunya». Comparant tots dos moviments, Solà hi troba diversos paral·lelismes: «La democràcia i la llibertat en són els motors; són moviments de base, integrats per gent insatisfeta i preocupada pel seu futur, sobretot els joves, que es posicionen contra el sistema; no hi ha un líder clar i la gent utilitza les noves tecnologies per organitzar-se». Tant en el cas català com en el de l'excolònia britànica, que ara lluita pel sufragi universal, «la solució passa per les mobilitzacions pacífiques i el diàleg».

Des de Madrid, el País Basc i les Illes

No cal sortir de Catalunya per constatar com, en general, els mitjans catalans i els espanyols presenten dues realitats diferents a partir d'uns mateixos fets. Ricard Oliva, coordinador a Madrid de la revista comercial Vive Ventas, del grup manresà Marco+Ibor, recorda quan no fa gaire, el 26 d'octubre, «TVE va difondre la notícia que un mossos d'esquadra estava molt malferit, de pronòstic greu, arran de la gran manifestació de Barcelona. El primer que vaig pensar és que l'havien apallissat o havia rebut l'impacte d'algun objecte contundent. Després vaig saber que havia caigut en baixar d'una lletera en marxa». A diferència de la majoria dels seus conciutadans, els bagencs residents a Espanya segueixen tota mena de mitjans de comunicació. En el cas d'Oliva, cada dia llegeix el "Regió7" digital, el "Nació Manresa", fulleja "El Mundo" i rep cada mes el **Pou**: «Cada mitjà l'enfila d'acord amb la seva tendència política». Diu que «a Madrid hi ha qui es manifesta davant la Puerta del Sol per la sentència, qui no comprèn que hi hagi gent a la presó per convocar un referèndum i qui voldria, molts, veure Puigdemont fent companyia a Junqueras i els Jordis a la presó, però ningú no parla de com s'hauria de resoldre el conflicte».

Ricard Oliva, a Madrid, amb la torre Espanya al fons.

A Madrid també hi ha des de fa dos anys Mar Poyato, periodista de RAC1, fet que li permet disposar d'informació de primera mà. Quant als mitjans, considera que «bé sigui per la ubicació o per la ideologia, uns es posicionen molt més que d'altres, malgrat que també n'hi ha que intenten explicar què passa a les dues bandes». Tot i l'allau d'informació, «hi ha qui no entén per què passen determinades coses i per què es prenen determinades decisions». L'interès de la gent en relació amb el problema català és fluctuant: «Ha augmentat l'interès durant el judici i arran de la publicació de la sentència, però ara es té la sensació d'estar vivint en un bucle, i la gent es cansa de sempre sentir a parlar del mateix tema». El procés ha generat l'organització de manifestacions, concentracions, xerrades, conferències, tot tipus d'actes: «En alguns casos, per donar suport al moviment independentista i, en altres, per mostrar rebuig». La mateixa disparitat de criteri es troba a l'hora de solucionar la qüestió catalana: «El tema és complex i les propostes són diverses. En tot cas, tothom coincideix que la situació és complicada i que difícilment se solucionarà a curt termini».

Mar Poyato, periodista de RAC1 a Madrid.

Després d'haver viscut a Mallorca, Toledo i haver passat deu anys a Madrid, Pere Baltiérrez ara viu a Coslada, a catorze quilòmetres de la capital. Treballa en una mútua de prevenció de riscos laborals. Constata que cada vegada es fa més difícil destriar les notícies certes de les falses: «És impressionant com transformen la realitat en un moment i, és clar, d'allò que és important no se'n parla». Entre els companys de feina hi ha de tot: «Hi ha una minoria que pregunta i s'informa, mentre altres es queden amb l'opinió d'un determinat mitjà, i no pregunten». El conflicte català evidencia, segons Baltiérrez, que «hi ha molta feina a fer en educació social i política, i sovint tens la sensació que anem enrere». Sobre la manera de resoldre el conflicte, «tothom hi diu la seva: hi ha qui proposa buscar un punt intermedi, qui està per un referèndum pactat, fins i tot actualitzar la constitució, però també hi ha qui està per l'aplicació d'un 155 permanent o fins i tot l'anul·lació de l'autonomia».

Al País Basc, tot el que passa a Catalunya «té un ressò immediat i sense manipulacions, sobretot a l'ETB», afirma Àngels Fanés, que viu a Donosti, des de fa deu anys, fent classes d'anglès a la Lauazeta Ikastola BHI. «La gent del meu entorn», diu Fanés, «no únicament ens comprèn, sinó que des del primer moment han estat al nostre costat». Explica que al País Basc existeix, des de 2013, una plataforma cívica, a l'estil de l'ANC, Gure Eskua Dago ("És a les nostres mans"), que en solidaritat amb el poble català tot sovint «promouen concentracions, recollida de signatures... Arran de la sentència del procés, el 19 d'octubre van convocar una manifestació multitudinària amb el lema Erreferenduma ez da delitua/Askatasuna ("El referèndum no és delictes / Llibertat")», en què també va acompanyar-nos el Lluís Llach».

Manifestant-se amb altres companys de l'institut, a Donosti: "El referèndum no és cap delictu: Llibertat!"

A les Illes, a Eivissa, s'hi està des de fa dinou anys Mercè Chumillas, secretària de gerència d'Ib-salut. Normalment consulta la premsa a l'ordinador i la segueix per twitter, cosa que li permet comparar les notícies: «Als mitjans espanyols la informació és bàsicament acusatòria, amb tendència al descrèdit, mentre que en els catalans hi trobes un ventall més ampli. Quant a la premsa local, tota la informació és d'agències o dels grups propietaris». Malauradament la majoria d'eivissencs només s'informen a través de mitjans espanyols: «Tenen la sensació que tot el país és al carrer constantment. Just no fa gaire he estat amb unes companyes de l'hospital a Girona. Tota la setmana abans em preguntaven si trobaríem problemes per desplaçar-nos. Van quedar sorpreses del bon ambient que hi ha per tot i de la gran estesa de símbols. També es van sorprendre per la constància de la reivindicació. Crec que van entendre que quan hi ha manifestacions es fa soroll, però que la vida continua». Els eivissencs advoquen majoritàriament pel diàleg, «però costa molt trobar algú que parli de referèndum i gairebé tothom diu que mai no serem independents». Malgrat la trista situació, Chumillas viu feliç amb la seva parella eivissenca: «Ella diu que és una catalana d'Eivissa».

Mercè Chumillas, amb la seva companya eivissencocatalana.

També a les Illes, però a Palma de Mallorca, s'hi està i treballa Aida Bonvehí, metgessa en un hospital públic del Servei de Salut de les Illes Balears. Explica que, des de l'empresonament dels polítics catalans i l'exili de la resta del Govern, «cada dijous es fa una cantada popular, a la plaça de Cort de Palma, organitzada pels Músics per la Llibertat». També comenta que en els actes de suport als presos «sovint hi ha un petit grup d'ideologia contrària que es fa notar». D'altra banda, des que viu a Mallorca, li ha cridat l'atenció «que el tema de Catalunya és bastant tabú, la gent quasi no en parla, ni pregunta. O almenys pel que fa al meu entorn laboral, a Palma, compost per alguns mallorquins i altres persones vingudes de diferents punts de la península ibèrica».

Des de tot arreu i des d'enlloc

Treballar en un circ vol dir canviar constantment de paisatge. Això és el que fa David Repullés, actuant com a cantant al xou "Corteo" del Cirque du Soleil. En els darrers tres mesos, per exemple, ha estat girant per una quinzena de ciutats d'Estats Units, Itàlia, Alemanya i Àustria. Aquesta itinerància no li impedeix estar al corrent del que passa aquí: «Cada dia consulto webs de diaris, televisions, ràdios, amics i família. Els consulto tots menys els del lloc on soc. No conec prou la llengua de cada país». Al circ, «hi ha qui no en sap res, qui troba bé que siguin a la presó, qui empatitza amb tu, qui et pregunta: Què passa a Barcelona que hi ha mig milió de persones als carrers, protestant?». Repullés només sap que cada setmana canvia de ciutat i que cada deu setmanes torna a casa, on l'espera un altre circ, el circ mediàtic, on predominen els llançadors de punyals i els trapezistes sense xarxa.

David Repullés, de gira amb el Cirque du Soleil.